

David vlucht

Periodethema: Koningen
1 Samuël 19

KERNTekST

‘Maar Saul zond boden heen tot Davids huis, dat zij hem bewaarden en dat zij hem des morgens doodden. Dit gaf Michal, zijn huisvrouw, David te kennen, zeggende: Indien gij uw ziel dezen nacht niet behoedt, zo zult gij morgen gedood worden’ (1 Sam. 19: 11).

UITLEG VAN DE KERNTekST

Saul, gedreven door een boze geest, probeert David met een spies te doden. Als hij hem mist, vlucht David weg. Saul stuurt een aantal boden naar het huis, waar David is ondergedoken, om hem alsnog te doden. Als zijn vrouw Michal, een dochter van Saul, dat hoort, waarschuwt ze David om te vluchten.

BEGINSITUATIE

De Filistijnen trekken ten strijde. Israël leert zich tegenover hen. De reus Goliath daagt de Israëlieten uit. Niemand durft zijn uitdaging aan te nemen. Dan komt David in het legerkamp en komt op voor Gods eer. Hij weigert de wapens van Saul. David sterkt zich in God en velt Goliath met een steen. De Israëlieten achtervolgen de Filistijnen. Saul informeert naar David.

DOELSTELLINGEN

- De kinderen laten zien hoe belangrijk vriendschap kan zijn, maar ook dat mensen niet te vertrouwen zijn, omdat ze vaak hun woorden verbreken.
- Hen laten voelen dat God beschermt die Hem lief zijn.
- We zien ook dat jaloersheid altijd aanzet tot haat. Jaloersheid is zonde.

- Dat je soms de Heere meer gehoorzaam moet zijn dan de mensen. Jonathan ging de weg van de Heere, niet die van zijn vader.
- We leren hieruit dat de Heere ons op de proef stelt. David wordt niet zomaar koning.

INDELING

- De reactie van Saul op de overwinning van David.
- De dreiging van Saul.
- De vriendschap tussen David en Jonathan.
- De waarschuwing van Jonathan aan David.
- Het gesprek tussen Jonathan en Saul.
- De eed van Saul.
- De poging van Saul.
- De list van Michal.
- De achtervolging bij Najoth.
- De bescherming van God.
- De schande van Saul.

OPMERKINGEN

Een lange geschiedenis voor vandaag. Houd er in uw planning dus rekening mee.

ZINGEN

Psalm 89: 9 ; 25: 8.

‘David, David, speel nog eens voor mij’ (AWN, Hanna Lam, deel 4, nr. 7)

‘Saul buigt zich niet voor Israëls Heer’ (OMK deel 3, nr. 18, vers 1 en 2)

‘God is getrouw, Zijn plannen falen niet’ (HZB Gezang 130, WKK 237)

UITLEG VAN DE PSALM

Psalm: 89: 9. David is door de Heere destijds geheiligd, Hij heeft Samuël laten zien dat David gezalfd en zo afgezonderd voor de dienst van de Heere

moest worden om koning van Israël te zijn. David wordt een held voor Israël genoemd door wie God Zijn volk hulp heeft beschoren: hij is gegeven als degene die Israël zal helpen, dienen.

MATERIALEN

De plaat waarop David speelt voor Saul geeft een mooi beeld van de 'vredige' relatie, die helaas niet echt is.

INTRODUCTIE

Voor deze geschiedenis kunt u met de kinderen praten over het thema 'vriendschap'. Hoe ga je als vrienden met elkaar om? Zijn vrienden altijd te vertrouwen? Wat verwacht je van een vriend of vriendin? Wanneer ben je een echte vriend? Kom op de antwoorden van de kinderen na de vertelling nog terug.

BRUGZIN OF BEGINZIN

Wat zijn de mensen in Israël blij. Goliath, de sterke reus van de Filistijnen, is verslagen. Ook nu hebben de soldaten van Israël onder leiding van David hun vijanden weer achtervolgd. Nu komen ze terug.

Vertelling

Overall staan vrouwen de soldaten op te wachten. Het lijkt wel feest. Ze zingen vrolijke liedjes. Zo blij zijn ze dat de soldaten de oorlog gewonnen hebben. De vrouwen hebben zelf een lied gemaakt. Ze zingen: 'Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden!' Ze spelen daarbij op verschillende muziekinstrumenten en slaan op de trommels.

David is dankbaar dat God hem geholpen heeft. De vijanden zijn verslagen. Zijn vriend Jonathan, de zoon van koning Saul, is bij hem. Ze trekken veel met elkaar op. Jonathan is niet jaloers op David. Hij heeft juist vriendschap met David gesloten. Hij merkt dat de Heere bij David is. Zelf heeft Jonathan de Heere ook lief. Daarom vindt hij het niet erg dat David zoveel Filistijnen verslagen heeft.

De reactie van Saul op de overwinning van David Maar kijk eens naar het gezicht van koning Saul! Die kijkt helemaal niet blij. Hij schrikt van het lied dat de vrouwen gemaakt hebben. David tienduizenden en hij maar duizenden? Vinden de mensen David dan beter? Hij weet wat de profeet Samuël gezegd heeft. De Heere zal voor een andere koning zorgen. Omdat hij niet naar de Heere geluisterd heeft, zal er geen nieuwe koning uit zijn familie komen. Zijn zoon Jonathan zal geen koning worden. Maar denkt Saul dan: Zal David soms de nieuwe

BORDPLAN

Zijn mensen te vertrouwen?

koning worden? Dat wil hij niet. Vanaf dat moment krijgt Saul een hekel aan David.

Wat kan jaloersheid veel veroorzaken. Wees eens eerlijk: ben jij wel eens jaloers? Dan vind je dat je vriend een mooiere trein heeft dan jij. Of je vriendin heeft een veel leukere vakantie, jij maakt niet zulke verre reizen dan zij. Je wilt helemaal niet meer tegen die vriend praten. Wat kan het moeilijk zijn. Maar toch vraagt de Heere van ons om niet jaloers te zijn. Ook hierbij wil en kan de Heere je helpen.

DE DREIGING VAN SAUL

Saul verbreekt daarom zijn belofte aan David. Hij mag niet trouwen met zijn oudste dochter Merab zoals Saul beloofd heeft als hij Goliath zou doden. Saul doet niet wat hij beloofd heeft. Maar hij maakt een ander plan, een listig plan. Hij hoort dat zijn andere dochter, Michal, David lief heeft. Saul denkt: Ik vraag aan David een bruidsschat. Hij moet zorgen dat er honderd Filistijnen gedood worden. Dan is er een grote kans dat David zelf ook sneuvelt in de strijd en gedood wordt. Dan ben ik mooi van hem af en niemand heeft het in de gaten.

Saul maakt een plan, maar hij houdt geen rekening met het plan van God. Daarom mislukt het plan van Saul. David komt gezond terug van de strijd. Hij heeft zelfs tweehonderd Filistijnen gedood. Daarom mag hij met Michal trouwen. Maar de verhouding tussen Saul en David wordt niet beter. Integendeel.

Eerst houdt Saul het plan voor zichzelf. Maar als zijn plan mislukt, vertelt hij aan zijn knechten en aan Jonathan dat hij van plan is om David te doden. In het paleis weet nu iedereen dat Saul een hekel heeft aan David. Het is geen geheim meer.

DE VRIENDSCHAP TUSSEN DAVID EN JONATHAN

Jonathan is het niet met zijn vader eens. Hij zoekt David op en wil als een echte vriend met hem praten en voor hem zorgen. Al eerder hebben ze een soort vriendschapsverbond met elkaar gesloten. Jonathan heeft zijn uniform en zijn wapens (zijn zwaard, zijn pijl en boog en zijn riem) aan David

gegeven als teken van de vriendschap die ze gesloten hebben. De kroonprins, die eigenlijk koning moet worden als koning Saul sterft, geeft zijn wapens aan zijn vriend die later koning zal worden in zijn plaats! Is dat niet bijzonder?

DE WAARSCHUWING VAN JONATHAN AAN DAVID

Als ze samen zijn, zegt Jonathan: 'David, je weet dat mijn vader Saul van plan is om je te doden. Ik ga met hem praten. Verstop je morgenochtend in het veld, zodat hij je niet kan zien. Ik zal dan met mijn vader het veld ingaan en met hem praten, zodat jij kunt horen wat hij zegt. Anders zal ik het later tegen jou vertellen.'

Wat laat Jonathan zien dat hij David liefheeft. Hij stelt zichzelf onder David. *Dat is voor ons heel moeilijk. Voel jij je vaak niet beter dan een ander? Een ander is fout en doet verkeerde dingen. Maar jij...? Als je de Heere liefhebt, wordt dat anders.*

HET GESPREK TUSSEN JONATHAN EN SAUL

De volgende morgen maakt Jonathan samen met zijn vader Saul een wandeling in het veld. Jonathan heeft bewust voor deze wandeling gekozen. Als ze samen lopen, zegt Jonathan: 'Vader, ik weet dat u van plan bent om David te doden. Maar is het wel eerlijk wat u doet? David heeft toch niets verkeerd gedaan? Heeft hij tegen u gezondigd? Nee toch? Hij heeft alleen maar goede dingen gedaan.' Saul luistert naar de woorden van zijn zoon. Jonathan gaat verder als hij merkt dat zijn vader hem niet tegensprekt. Hij zegt: 'Hij heeft Goliath verslagen. De Heere heeft hem daarbij geholpen en zo Israël verlost van de Filistijnen. Dat hebt u zelf gezien. U bent toen toch heel blij geweest? Waarom wilt u nu onschuldig bloed vergieten? Waarom wilt u David zonder enige aanleiding en oorzaak doden? Dat kan toch niet?'

Jonathan is niet bang op dit moment. Hij probeert op een goede manier de zonde aan zijn vader duidelijk te maken. Hij gaat niet mee in de zonde van zijn vader. Het betekent niet dat hij zijn vader niet eert. Hij heeft God lief en daarom ook zijn vader. Daarom waarschuwt hij zijn vader. Hij vindt het heel erg dat Saul zulke slechte gedachten heeft en iemand onschuldig vermoorden wil.

De Heere wil dat jij je ouders eert. Dat betekent dat je luistert naar je vader en moeder. Dat je niet brutaal bent en vul het verder maar in.

DE EED VAN SAUL

Koning Saul luistert naar zijn zoon Jonathan. Hij zegt: 'Goed Jonathan, ik zal David niet doden of laten doden.' De koning roept zelfs de Naam van de Heere aan. Hij zweert bij God. Dat betekent dat

God hem mag straffen als hij niet doet wat hij nu belooft. Het lijkt allemaal zo mooi wat koning Saul hier zegt, maar hij meent het niet echt. Hij is zo ver van de Heere weggegaan, dat hij de Naam van God aanroept, maar zelf niet in de gaten heeft wat hij doet.

DE POGING VAN SAUL

Het lijkt allemaal weer zoals voorheen. David gaat weer naar de Filistijnen. Er wordt opnieuw oorlog gevoerd. David wint en gaat naar het paleis van koning Saul. Dan blijkt dat de koning niets meent van zijn belofte om David niet te doden. De boze geest komt in Saul, hij wordt neerslachtig en verdrietig. David komt bij hem terwijl koning Saul op zijn troon zit. Net als eerder speelt David op zijn harp. Prachtige liederen kan hij spelen. Vaak zingt David erbij. De vorige keren werd Saul rustig van het snarenspeel. Maar als hij nu David bezig ziet en hoort, komt zijn boosheid opnieuw naar boven. Hij heeft zijn speer in zijn hand. Met grote kracht gooit Saul de speer naar David. David ziet wat de koning doet en kan de speer nog net ontwijken. De speer vliegt tegen de muur aan en blijft daarin vaststeken. David vlucht de kamer van de koning uit. Nee, dat David gespaard is, komt niet door zijn oplettendheid of door zijn snelle reactie. De Heere bewaart David, omdat Hij een ander plan met hem heeft. David mag niet gedood worden.

Als je in gevaar bent, kan God alleen je helpen. Als je gespaard wordt, bijv. bij een ongeluk, komt dat niet door jou. De Heere bewaart en spaart je dan. Dank Hem dan elke dag voor Zijn hulp en bewaring.

Koning Saul is niet te vertrouwen. De ene keer is hij heel vriendelijk en belooft hij David geen kwaad te zullen doen. Het volgende moment wordt hij heel boos en wil hij David doden. David kan niet vertrouwen op de koning. David vlucht naar zijn eigen huis. Hij durft niet meer in het paleis van de koning te blijven. Hij denkt aan de mooie woorden die de koning gesproken heeft. Maar nu vertrouwt hij zijn schoonvader Saul niet meer. Zelfs in zijn eigen huis is David niet veilig. De soldaten van de koning komen naar zijn huis. Zij moeten ervoor zorgen dat David niet kan ontsnappen. Saul heeft gezegd dat ze David de volgende dag moeten doden.

DE LIST VAN MICHAL

Michal, de vrouw van David en de dochter van Saul, zegt tegen David: 'Je moet echt proberen om te vluchten. Anders zal je morgen gedood worden.' Ze is het met David eens en gaat tegen de wil van haar vader in. 'David, ik zal je helpen om te vluchten.' Heel zachtjes wordt een poosje later een raam opgedaan. Het huis van David en Michal staat waarschijnlijk op de muur van de stad. David klimt

door het raam naar buiten. Misschien wel langs een touw. Michal staat bij het raam en helpt David naar beneden. Zonder dat de soldaten het merken vlucht David de donkere nacht in. Weg van zijn huis! Weg van zijn vrouw! Maar vooral weg van de boze koning!

Michal sluit het raam. Ze pakt een beeld (een terafim) en legt dat in het bed van David. Zo lijkt het net of er iemand in het bed ligt. Daarna pakt ze een geitenvel en legt dat op het hoofdkussen. Nu lijkt het net alsof dit het haar van iemand is. Tenslotte pakt ze een kleed, een deken, en legt dat over alles heen. Zo lijkt het alsof David in zijn bed ligt.

De volgende morgen komen de knechten van haar vader Saul David halen, hij moet gedood worden. Maar Michal zegt: 'David kan niet meekomen. Hij is ziek. Hij ligt in bed.' De knechten geloven het en gaan terug naar de koning. Koning Saul vertrouwt het niet helemaal. Hij stuurt zijn knechten opnieuw naar het huis van David. Hij zegt: 'Ga kijken. Als David echt ziek is, breng hem dan maar op zijn bed mee. Hij moet gedood worden.' Je leest niet dat de knechten van Saul de opdracht weigeren. Ze gehoorzamen de koning en gaan dus ook tegen het gebod van God in. Iemand die niet schuldig is, mag niet zomaar zonder eerlijk proces gedood worden. De knechten komen voor de tweede keer. Michal laat hen binnen. En wat zien ze? Geen David, maar een beeld en een geitenvel. Als koning Saul hoort dat hij bedrogen is, wordt hij woedend. Direct moet Michal bij hem komen. 'Waarom heb je mij bedrogen? Waarom heb je mijn vijand laten gaan? Waarom heb je hem laten vluchten?' Michal vertelt een noodleugen om David te redden. Ze vertelt niet eerlijk aan haar vader wat er gebeurd is. Ze zegt: 'David heeft me gedwongen. Ik moest hem helpen vluchten. Anders zou ik zelf gedood worden.' Koning Saul neemt er genoeg mee.

DE ACHTERVOLGING BIJ NAJOTH

Intussen is David gevlucht. De list van Michal is geslaagd, want daardoor heeft David meer tijd om weg te komen. David gaat eerst naar Samuël. Die woont nog steeds in Rama, een plaatsje ongeveer vier kilometer van Gibeon, waar het koninklijk paleis staat, vandaan. Hij zal dus ongeveer een uur gelopen hebben. Zal hij daar veilig zijn?

Samuël heeft hem gezalfd tot koning over Israël. Daarom vertelt David hem alles wat er de afgelopen tijd gebeurd is. Samuël neemt David mee naar een klein plaatsje, iets verder weg. Nee, hij stuurt hem niet weg. Hij zegt niet dat David het maar uit moet zoeken. Ook niet dat hij maar snel uit het land moet gaan. Samuël verstoopt hem niet in een grot. Hij neemt hem mee naar Najoth. Daar is een

profetenschool. Wij zouden zeggen een universiteit waar je voor dominee kunt leren. Samuël geeft daar aan jonge mannen les. Hij vertelt hen over de grote daden van God, over de zonden van de mensen, maar ook over de beloften van God.

Maar er is ook iemand die in tegengestelde richting loopt. Er gaat een man van Najoth naar Gibeon. Die man heeft David gezien en snel gaat hij naar koning Saul. 'Ik weet waar David is, koning. Hij is in Najoth, bij Rama', is zijn boodschap aan de koning.

DE BESCHERMING VAN GOD

Direct neemt koning Saul maatregelen. Hij stuurt enkele knechten op weg. Zij moeten David gaan halen en hem terugbrengen naar het koninklijk paleis. Als de knechten bij de profeten komen, gebeurt er iets wonderlijks. De profeten profeteren. Ze vertellen over de grote werken van God. De knechten van Saul gaan dat ook doen. Ze raken helemaal in vervoering. Ze vergeten hun opdracht. Ze vergeten dat ze David gevangen moeten nemen. Zij weten bijna niet meer wat ze doen. Ze zijn ongevaarlijk voor David. De Heere zorgt ervoor dat ze hem niet kunnen vervolgen. Ze worden eigenlijk door God uitgeschakeld. Want God waakt over Zijn knecht.

Koning Saul hoort dit en stuurt opnieuw een paar knechten. Maar voor de tweede keer gebeurt hetzelfde. Ook deze knechten gaan profeteren en kunnen David niet gevangennemen. Koning Saul stuurt dan voor de derde keer een paar boden. Die zullen David toch wel kunnen grijpen? Nee, ook zij gaan profeteren.

Nu ziet de koning toch wel dat er iets bijzonders aan de hand is? Nu merkt hij toch wel dat God David beschermt? Nee, Saul heeft niets in de gaten. Hij is blind voor de werken van de Heere.

DE SCHANDE VAN SAUL

Als zijn knechten dan David niet kunnen vastpakken en binden, dan zal hij het zelf in eigen persoon gaan doen. Wat er ook gebeurt, David moet gedood worden. Zo gaat koning Saul op weg naar Rama.

Onderweg vraagt Saul: 'Waar zijn Samuël en David?' Hij weet dus dat David bij de profeet is. Houdt hem dat dan niet tegen? Het antwoord is: 'In Najoth, bij Rama.' Saul slaat de aangewezen weg in en loopt verder. Niets en niemand houdt hem tegen. Of toch...? Terwijl hij nog onderweg is, komt dezelfde Geest van God over hem. Wat wonderlijk. De koning, die elke keer tegen de wet van God ingaat, profeteert. Hij vertelt de grote daden van God en looft de Heere. Zo komt hij in Najoth. Hij weet niet

meer dat hij voor David gekomen is. Hij doet zijn opperkleed zelfs uit. Dus waarschijnlijk doet hij zijn koninklijke kleed uit. Hij is geen koning op dat moment, maar een gewone man. Een dag en een nacht is hij bij Samuël en is al die tijd in vervoering. God beschermt David en maakt Saul klein en machteloos. Saul had gedacht dat hij David wel even gevangen kon nemen, maar nu wordt hij zelf een gevangene. Een gevangene van God, omdat Die hem tegenhoudt. Dit betekent niet dat Saul de woorden die hij gezegd heeft, ook begrepen heeft. Hij heeft ook geen verdriet over de zonde die hij gedaan heeft. Hij had geen berouw over zijn plan om David te doden. Aan het einde van deze geschiedenis staat een spreekwoord: 'Is Saul ook onder de profeten?' Dit spreekwoord gebruiken we nog steeds. Je zegt het als je van iemand hoort dat hij bijzondere dingen doet, dingen die je niet van hem verwacht.

AFSLUITING

Over David lezen we niets meer, maar wat zal hij verwonderd geweest zijn. Saul is dichtbij hem en kan hem zo gevangennemen en toch is hij ver weg en kan hij niets doen. David weet dat God hem beschermt en bewaart. God sterkt hem door deze gebeurtenis en geeft hem weer moed om verder te gaan. David mag geloven wat er in de

Heidelbergse Catechismus staat: 'Zonder de wil van mijn hemelse Vader kunnen mijn vijanden zich noch roeren, noch bewegen', kunnen ze mij niets doen. Mensen kunnen het David en ons moeilijk maken, maar de Heere bewaart Zijn kinderen.

VERWERKING

- Zing Psalm 89: 9a met de kinderen en bespreek waarom deze psalm goed bij dit verhaal past.
- Praat met de kinderen over het thema van de introductie: 'vriendschap'. Laat hen aan de hand van voorbeelden uit de vertelling weergeven wat wel/niet bij echte vriendschap hoort. Laat de kinderen ook concrete dingen benoemen over vriendschap in hun eigen leven.
- Gebruik de platen van de website. Laat bij ieder plaat door de kinderen een vraag bedenken. Laat ze vervolgens door andere kinderen beantwoorden.
- Laat ze de plaat omschrijven. Wat zie je? Over welk stukje van de vertelling gaat de plaat? Laat de andere kinderen raden.
- Nadenken. Zoek met de kinderen het vijfde gebod op: 'Eert uw vader en uw moeder.' Hoe zit dat hier dan?
- Creatief: zoek de zeventien verschillen, kleurplaat met knutselopdracht, zie website.

